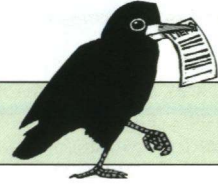

Korte Mededelingen

'Luistervinken' beloond

Vogels weten niet alleen welke vogels hun burens zijn maar zij kennen ook echt hun persoonlijkheid. Dit is door onderzoekers onlangs voor het eerst vastgesteld. Het geldt niet alleen voor Koolmezen, maar ook voor andere soorten.

Hoe leer je je burens kennen? Door naar hun gezang te luisteren. Lange liedjes met een snel ritme? Da's een brutale macho. Korte en langzame liedjes: een padvinder! Onderzoekers van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) hebben dat bescreven in twee publicaties in de 'Proceedings of the Royal Society B' en in het tijdschrift 'Ethology'.

Het woord luistervink blijkt wel heel toepasselijk te zijn. Bij ten minste één soort zangvogel, de Koolmees, verraden de mannetjes hun persoonlijkheid met hun gezang. Het precieze repertoire blijkt niet aan karakter gekoppeld te zijn: dat wordt bepaald door het tijdstip op de dag. Maar het aantal liedjes dat zij zingen aan het begin van het broedseizoen verschilt. 'Koolmezen kennen de persoonlijkheid van hun burens, doordat ze naar hun zang geluisterd hebben,' zegt NIOO-onderzoeker Marc Naguib. Tot nu toe was niet bekend hoe dieren, zoals bijvoorbeeld de Koolmees, de persoonlijkheid van andere individuen konden bepalen. Nu is gebleken dat zij elkaar daarvoor niet eens te hoeven ontmoeten. In het bos is er een heel communicatienetwerk dat functioneert via de zang.

Uit eerdere studies kwam al naar voren dat veel dieren net als mensen een persoonlijkheid hebben. Dat wordt ook wel gedragsstrategie genoemd. Bij Koolmezen zijn de twee extreme persoonlijkheden: brutaal, de omgeving snel verkennend versus langzaam en voorzichtig. Je zou kunnen zeggen: 'de macho en de padvinder'. Een koolmeesman verdedigt zijn territorium door te zingen. 'Je zou het een gezongen advertentie kunnen noemen.' Samen met zijn collega's speelde Naguib opgenomen koolmeeszing af in het bos. De onderzoekers wisten altijd waar de vogels waren, omdat die een heel klein

Illustratie: Ed Hazebroek.

zendertje op hadden. Ook kenden zij van alle vogels in het onderzoeksbos de persoonlijkheid. Dat is echt bijzonder. Op deze manier werd een nieuwe manier van onderzoek doen uitgetest. Daarbij werden de ruimtelijke bewegingen van dieren én van hun burens bestudeerd in combinatie met hun communicatie.

Hoe brutaler de mees, hoe dichter hij bij de luidsprekers (of de 'indringer') kwam en hoe langer de liedjes die hij zong. Ook zong hij zijn liedjes sneller. 'fefew, fefew' in plaats van 'feeeefewwww, feeeefewwww,' doet Naguib voor. De voorzichtige mezenman zingt langzamer en verder weg, maar dan wel meer liedjes. De vogels reageerden ook als niet zichzelf maar hun buurman een luidspreker in zijn territorium kreeg. 'Het is erg interessant, dat deze reacties niet afhingen van hun eigen persoonlijkheid, maar van de persoonlijkheid van die buurman.' Dit toont voor de eerste keer aan dat vogels niet alleen weten wie hun buur is, maar ook weten wat voor type het is.

Voor biologen is dit heel interessant om te weten. Tot nu toe wisten zij dat eigenschappen van dieren die de aantrekkelijkheid voor partners en dus hun voortplanting beïnvloeden, iets vertellen over de 'kwaliteit' of gezondheid van een dier. De mooiste kleuren, langste staarten en poten of beste liedjes zijn in trek bij de vrouwtjes, omdat alleen sterke mannetjes zich dat kunnen veroorloven. 'Maar nu blijkt de persoonlijkheid van een dier deze eigenschappen ook te beïnvloeden,'

legt Naguib uit. Het NIOO doet al jaren onderzoek naar de persoonlijkheden van dieren. De kans op overleving en de partnerkeus bleken al af te hangen van persoonlijkheid, maar er was tot nu toe nog weinig bekend over het natuurlijke (voortplantings)gedrag dat bij de verschillende persoonlijkheden hoort. 'Deze studies vormen de missing link.' Kiest een mees nu zijn territorium op grond van de persoonlijkheid van de burens? Naguib: 'Dat zouden we graag willen weten!' Wordt vervolgd dus.
Bron: Persbericht NIOO-KNAW.

LITERATUUR:

Naguib, M., A. Kazek, S.V. Schaper, K. van Oers & M.E. Visser (2010): Singing activity reveals personality traits in great tits. *Ethology* 116. Zie ook: <http://www3.interscience.wiley.com/journal/123466804/abstract>.
Amy, M., Ph. Sprau, P. de Goede & M. Naguib (2010): Effects of personality on territory defence in communication networks: a playback experiment with radio-tagged great tits. *Proceedings of the Royal Society London B*, Londen. Zie ook: <http://rspb.royalsocietypublishing.org/content/early/2010/06/24/rspb.2010.0598.full.pdf+html>.

8ste Conferentie van de EOU

De Europese Ornithologische Unie (EOU) organiseert van 27 tot 30 augustus 2011 haar achtste conferentie. Deze tweejaarlijkse conferenties bieden een goede mogelijkheid om in contact te komen met andere onderzoekers, het uitwisselen van ideeën en het verspreiden van kennis over vogels. Het doel van de conferentie is het samenbrengen van een scala van onderzoekers op het gebied van ornithologie, ecologie, gedrag, evolutie, fysiologie, morfologie, systematiek, bescherming en natuurbehoud. Het is niet alleen een mogelijkheid om ideeën uit te wisselen, maar ook om met elkaar van gedachten te wisselen over toekomstige onderzoekprojecten. De conferentie wordt in 2011 georganiseerd in samenwerking met de Universiteit van Daugavpils, de Universiteit van Letland en de Latvian Ornithological Society / Latvijas Ornitoloģijas

Biedriba (LOB) (het Lets Ornithologisch Genootschap). De bijeenkomsten zullen plaatsvinden in de Letse hoofdstad Riga. Het bestuur van de EOU en de betrokken Letse organisaties nodigen belangstellenden van harte uit deel te nemen aan deze conferentie in Riga. Voor meer informatie over het conferentiecircuit, de data, registratiekosten en om contact op te nemen met de organisatoren en dergelijke kunt u kijken op de website: <http://eou.biology.lv/>. Voor informatie over de wetenschappelijke commissie, het programma, lezingen en voor de mogelijkheid bij te dragen aan het programma kunt u kijken op: <http://www.unife.it/dipartimento/biologia-evoluzione/progetti/eou2011>.

Vogels in Overijssel nummer 9 verschenen

In 2002 werd begonnen met de uitgave van jaarboekjes 'Vogels in Overijssel' die worden uitgegeven door de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Overijssel (SVO). Begin november 2010 verscheen nummer 9 uit deze reeks. Op tachtig pagina's komen de volgende onderwerpen aan bod: een unieke broedkolonie van Purperreigers, Blauwe Reigers,

Lepelaars en Grote Zilverreigers in De Wieden; twintig jaar onderzoek aan slapende Blauwe Kiekendieven in de Engbertsdijkvenen; de eerste simultaan-tellingen van Regenwulpen in Overijssel in 2010; de achteruitgang van Bonte Kraaien; resultaten van voerakkers voor overwinterende Rietganzen; de bijzondere betekenis van de IJssel voor doortrekken-de Oeverlopers; een eerste broedpoging van de Oehoe in Overijssel; de eerste succesvolle broedgevallen van Bijeneters; de ringvangst van een Cetti's Zanger; een territorium van een Noordse Nachtegaal en het overzicht van alle bijzondere

waarnemingen in 2009, met zelfs een nieuwe soort voor Nederland: de Taiga-strandloper. Dit negende jaarboekje is geïllustreerd met talloze figuren en bijna vijftig prachtige kleurenfoto's. U kunt het bestellen door €13,- over te maken op bankrekeningnummer 4506821 van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Overijssel te Markelo, onder vermelding van 'VIO 2010'. Voor €10,- is het tijdens kantooruren te koop bij Natuur en Milieu Overijssel (NMO), Stationsweg 3, 8011 CZ Zwolle, (038) 425 09 60.